

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita P. Camilli De Lellis Fvndatoris Religionis Clericorum Regvlarivm Infirmis Ministrantivm

Cicatelli, Sanzio

Antverpiæ

Cap. XVIII. Camillus acceptâ summi Pontificis benedictione feliciter ad
Dominum migrat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37267

CAPVT XVIII.

Camillus accepta summi Pontificis benedictione feliciter ad Dominum migrat.

C Amillus susceptis vltimùm sanctissimis Sacramentis, maiorem in modum rogauit, vt aliquis ad summum Pontificem Paullum V. mitteretur, pro sancta eius benedictione & indulgentia plenaria supplicatum. Cui rei operam nauauit D. Lucas Antonius Eustachius, Cubicularius secretus Suae Sanctitatis: qui quòd Patris nostri studiosissimus esset ac longè amantissimus, eà gratiã obtentã, statim ipso vespere eiusdem diei, quo Camillus extremo inunctus Oleo fuerat, ad eam Suae Beatitudinis nomine impertendam accessit. Cui Camillus tantum se recepisse beneficium præ se tulit, atque dixit, vt maius in vita non posset: infinitasque diuinæ Maiestati gratias egit, quòd se ad Romæ moriendum direxisset, vt tanti boni frueretur solatio, & tanto ditatus esset thesauro. Tum subiunxit: *Dominus Deus noster multos vitæ annos Suae Sanctitati concedat, semperq; illam in gratia crescentem, saluam atque incolumem conseruet.* Sabbato insequenti, siue duodecima Iulij, more solito à multis Religiosis vilitatus

tatus fuit, ac nominatim à P. Augustino Caracciolo Clericorum Minorum, à P. Francisco Zazzera Ecclesiæ nouæ, & à P. Fratres Santi Guardiano Capuccinorum. Cum hoc P. Santi collocutus est Camillus, præcipuè de amore Dei, dixitque inter alia, stupere se, quæ fiat, ut creatura non perfectè amet suum Creatorem. P. Zazzera verò ei valedicens, *Pater mi*, inquit, *cùm tua Reuerentia in celum venerit, salutet, amabò, nominatim nostrum B. Patrem Philippum, qui tibi, opinor, occurret, quandoquidem eius fueris in hac vita filius spiritualis.* Pater Caracciolus item cùm ei valediceret, flexis coram illo genibus, benedictionem contentissimo studio exorauit, dicens magno cum affectu, se dies noctesque, si sibi permitteretur, apud eum futurum, tam ad illi inseruiendum, quàm ad sancta eius conuersatione perfruendum. Sed nimis longus essem, si omnia persequi vellem, quæ vltimis illis diebus aut dixit aut fecit. Hoc solum dicam, quòd ita affecto extenuatoque corpore cùm esset, ut eius connumerari possent ossa, & quodam velut miraculo viua lingua restare videretur, auditus sit à nostris sæpiusculè dulcia cum Domino Deo miscere colloquia, & dicere: *Ah Domine mi, quantum ego tibi debeo! & quàm multis nominibus tibi sum obligatus!* Aliàs brachia in Crucis formam

254 VITÆ P. CAMILLI DE LELLIS
mam componens, aut sursum ad caelos le-
uans dicebat: *Gratias tibi ago, Domine mi,*
gratias tibi ago. Ego vilis sum peccator, & om-
ni bono indignus. Cùm sis Dominus misericor-
diarum, ego in hoc intendo, vt tuâ solummodo
misericiordiâ saluus fiam. Aliàs sese ipsum Deo
offerens dicebat: Veniam, Domine, veniam,
non cùm mihi placuerit, sed quando tibi. Aliàs
omnia de manu Domini venire recogno-
scens aiebat: Domine, id totum quod fuimus,
quod sumus, quod erimus, id, inquam, totum à
tua gratia emanauit. Reuocans dehinc cogi-
tationes ad præterlapsam iuuentutem suam,
sese humilians clamabat: Domine mi, penitet
me, quòd tuam Maiestatem offenderim: viti-
nam non fecissem! sed in te, Domine mi, spes
mea. Postremò cùm esset ad eum allata pi-
ctura Crucifixi, in qua erat illa eius plena my-
sterijs inuentio Sanguinis Iesu Christi supe-
rius indicata, ipse eam contemplans, aduer-
tensque pictorem, rogatu impulsuque Con-
fessarij sui, etiam appinxisse ipsum Camillum
flexis genibus inter Dominam nostram &
Crucem, velut expectabundum vt aliquam
pretiosi Sanguinis guttulam in se instillaret,
atque ex eius ore prodeuntes has voces: Parce
famulo tuo quem pretioso Sanguine redemisti,
ipse, inquam, hæc aduertens dixit: Nosti, Do-
mine, hanc non fuisse inuentionem meam (quòd
scilicet

scilicet depictus fuerit cum his in ore vocibus) *sed cum Deus ita voluerit, id erit signum, tanto mihi amplius sperandum esse in sua erga me misericordia.* Deinde ad Virginem se conuertens dixit: *Age, Mater sanctissima, impetra mihi à Filio tuo gratiam, vt libenter quidlibet mali patiar, & si hoc non sufficit, addat & alia.* Postmodum eadem picturâ eo loco affigi iussâ, vnde eam semper videre possit, stabat continuo defixis in eam oculis meditabundus. Dedit etiam in mādatis Fratri cui commissa erat eius cura, vt in mortis articulo admoneret Patrem qui commendationes animæ lecturus esset, vti semper illi in memoriam reuocaret, debere ipsum spem firmam suæ salutis in meritis & Sanguine Iesu Christi collocare: nec in illo solum articulo, sed etiam vno quadrante horæ post mortem, illi semper eiusdem pretiosi Sanguinis memoriam inculcasset. De cetero ab omni aliena cogitatione, atque à præsentis vitæ gustu totus abhorrebat, ac tum præsertim, cum restauratiuum aliquod sumendum esset; quo tempore plurimum angebatur cruciabaturque animo. Iam trigessimus mensis agebatur, ex quo illum omnis cibi graue fastidium detinebat: semper tamen, tam vt Medico obediret, quàm vt valetudinis curatori morem gereret, sumebat quidquid porrigebatur,

batur, & omnia pro Dei amore libenter sufferebat. Alligata habebat vtrique brachio diuersa sacra numismata Pontificis benedictionibus ditata, quæ sæpenumerò ad promerendam in mortis articulo plenam indulgentiam exosculabatur. Visitauit illum vespere eiusdem Sabbati Illustrissimus Dominus Franciscus à Castro, Regis Catholici apud Pontificem Legatus, qui humilitate & modestiâ Principe dignâ non modò seipsum precationibus serui Dei commendauit, sed etiam liberos omnes & Comitem vxorem suam, & socrum, ac totam suam familiam: dato deinde signo circumstantibus, vt nonnihil abstarent, aliquantisper in secreto collocutus est: fuitque tunc opinio, quòd & Philippum Tertium Regem suum ac Dominum, vnà cū omnibus filiis, & Ordinibus, & regnis ipsius coronę subiectis, ardentè commendaret. Post hæc sine imposito eius diei visitationibus, quæ sanè fuerunt non paucæ, præferim Sacerdotum ac Religiosorum, dixit ei P. Marcellus Mansius: *Heri nolebat tua Reuerentia visitationes, & hodie tot ipsi misit Dominus, vt hesternas supplere. At qui,* ait Camillus, *hi sunt Religiosi, quos Deus in meum auxilium misit, vt ego me ipsorum orationibus commendarem.* Et post quædam alia, indolens de illa sui apud mundum celti-

matione,

matione subiunxit: *Res magna! veniunt cun-*
cti meis se orationibus commendatum, tam-
quam si ego aliquid essem, nec intelligunt me
vilem esse peccatorem: & Patri dicenti, Sal-
tem exaudiet Deus illorum fidem, respondit:
Faxit Deus ut bona voluntate sua non defrau-
dentur. Exor tã autem Dominicã, hoc est,
 decimã tertã Iulij manẽ in corona Patrum
 ac Fratrum protestationes ex more Christia-
 no faciens, inter alia protestatus est, velle se
 vivere ac mori verum & fidelem & Catho-
 licum Christianum, seque firmiter tenere ac
 credere, quidquid tenet ac credit sancta ma-
 ter Ecclesia Catholica, & Apostolica, Ro-
 mana. Ad quã etiam suos omnes Religio-
 sos exhortabatur, & speciatim ad obedi-
 tiam Pontifici Romano præstandam. Vole-
 bat autem semper penes se habere chartam
 dictarum protestationũ, immò & post mor-
 tem supra se alligatam & secum sepultam,
 atque in huius ultimæ voluntatis suæ confir-
 mationem osculatus est deuotissime sanctis-
 simum Crucifixum. Vesperis visitatus fuit à
 Domino Francisco, nepote Cardinalis Gin-
 nalsij Protectoris, & à Domino Æmilio Spe-
 relli eius Secretario, quos idem Cardinalis
 ad explorandum, quo loco res essent, mise-
 rat. Quibus respondit Camillus: *Illustris-*
simus Cardinalis mihi plus officij exhibet,
 R quã

quàm ego merear, & quàm reponendis in hac vita (qua iam mox expirabit) obsequiis obstringi possim: sed si Dominus Deus id mihi præstiterit, ut illuc vadam ubi facie ad faciem illum videam; tum ego minime mihi deero, quin preces pro Illustrissimo Domino ad Deum fundam. Nocte insequenti totus in eo fuit, ut semper Deo coniunctus perseveraret, iam sancta Passionis sacræ mysteria meditando, iam Crucifixi sui pictam tabulam partim mente, partim oculis contemplando: quam cum sibi in manus porrigi mandasset, expressas in ea sanctas imagines singulatim exosculans, hisce verbis prædulcibus ad eas usus est: Ad Crucifixum quidem: *Domine, ego tibi hanc animam commendo, quam pretioso Sanguine tuo redemisti.* Ad Dominam verò: *Ah Mater pietatis, per eam te constantiam rogo, quam sub Cruce stans præstitisti, dum sanctissimum tuum Filium & Crucifixum intuereris & mortuum, impetra mihi hanc gratiam, ut salva fiat anima mea.* Tum ardore quàm maximo ipsam amplectens tabulam, sanctissimum Crucifixum osculatus est, deinde Matris pedes, deinde & sanctum Michaëlem Archangelum, deinde & omnes Angelos. Postea subleuatis ad æternum Patrem oculis dixit: *Pater æterne, ecce hic sanctissimus Filius tuus, te per suum pretio-*

sum

Sani Sanguinem obtestatur, ut mihi ignoscas,
& hanc peccatricem animam salues. In eadem
 ipsa nocte dixit Patri Ioanni Califano apud
 se excubanti: *Nescio, an isti Patres adhuc co-*
gitarint de rebus ad exequias meas necessariis,
& de Officio mortuorum: & Patre responden-
 te iam ea de re actum esse, subiecit: *Videte ne*
alio tempore quàm crastino. Sicque euenit:
 nam sequenti vespera, ut dicitur, expirauit.
 Igitur feria secunda manè (fuit hic vltimus
 vitæ eius dies) eum denuò accessit visitatum
 Cardinalis Ginnasius Protector, à quo non
 parum accepit solatij; quòd tunc illi Religio-
 nem suam singulariter commendarit. Audi-
 to post hæc horologij sono, quæsiuit quora
 esset ea hora: & responso dato esse duodeci-
 mam, subiunxit: *Igitur tam serò est, neque*
dum de dicenda Missa agitur? Atqui nullius al-
terius Missæ mea iam interest: hæc enim postre-
ma est quam audiam. Quæ cum ad aram
 Valetudinarij celebraretur (ut quotidie ma-
 nè mos erat) progresso Sacerdote vsque ad
 primum *memento*, tum Camillus maiori
 quodam salutis suæ timore ac tremore cor-
 reptus quàm aliàs vñquam, clamauit quàm
 potuit voce sublatissima: *Preces, preces, iam*
statim: ut Dominus me saluet. sicque omnes,
 quotquot aderant, attonitos reddidit. Ad
 Hostiæ verò elevationē, sublata item quan-

tum potuit voce, & percusso fortiter pectore, adiecit: *Domine, per tuum pretiosum Sanguinem, esto mihi misericors.* Dum autem diceretur *Credo*, ipse ad singulos articulos capite annuit, maximè ab illis verbis, *Passus sub Pontio Pilato, usque ad illa, Inde venturus est,* meditando in iis amarissimam Iesu Christi Passionem. Rogavit etiam, ut Confessarius à suo lecto nusquam abscederet, ut si forte aliquorum peccatorum subiret memoria, posset è vestigio confiteri. Reliquum portò eius diei in dulcissimis sermonibus consumpsit; & à cunctis, qui eum visitabant, semper postulavit, ut pro ipso Deum deprecarentur, & nominatim à Francisco Bottello eius perquam studioso. *Orate, inquebat, pro me hac vespera.* Cùm verò Dominus Thomas Condopolus, Medicus noster eum visitans interrogasset, quo modo haberet, respondit: *Ego expecto, ut breuè euocer à Domino.* Haud diu post ingresso similiter Domino Ambrosio Galiano eius peramico, quàm subito illum conspexit, *Oh Domine Galiane, inquit, alius Medicus hinc expectatur.* Cùm intrasset P. Octavius à Pace Valetudinarium, vidit Camillum, nulla emissa voce, sed defixis tantùm in Crucifixi picturam luminibus, signa oculis & toto vultu edentem, quasi cum eodem Crucifixo loqueretur: sed ut

aduer-

aduertit Camillus se videri, cessauit derepentè, vultumque serenauit. Ad pulsum *Aue Maria* in meridie, beatam Virginem distinctè salutauit: tametsi eius lingua adeò esset exsucca & sicca, vt mouere eam vix posset. Deinde, audito altera vice horologio, petijt similiter, quota esset hora, & responso accepto esse vnde uigesimam, *Quàm longus*, inquit, *hic est dies!* nempe maximo desiderio ad vesperam anhelabat: in qua scilicet carnis laqueis exueretur, atque in cælum, quiete cum Christo fruiturus, abscederet. Cupiebat sibi semper multos circumlectum adesse Sacerdotes qui Psalmos legerent, ac pro se Deum orarent: respondebatque ipse semper, non modò Litaniis omnibus, sed etiam cunctis precationibus commendationum animæ. Quin & Confessario eas commendationes tum legenti, & interdum aqua benedicta lectum aspergenti, cum is semel eius faciem vix leuiter attingisset, dixit ipse, *Plus aquæ, plus aquæ benedictæ.* Vnde Pater ipso aspergillo Crucem illi in fronte efformauit: quo contentus, *Sic*, inquit, *benè habet.* Denique res fuit admiratione ac stupore digna, videre quàm in iis omnibus esset attentus, quæ ad eius salutem faciebant. Ita sæpissimè osculabatur nunc benedicta numismata, quæ brachiis erant alligata, nunc

R 3 ipsum

262 VITÆ P. CAMILLI DE LELLIS
ipsum sanctissimum Crucifixum. Et cum in-
tus cor illi sic arderet, ac Domino suo tam
coniunctus esset, semel tamen lamentatus est
se, quantum ad deuotionem attineret, frigi-
dum esse & planè glaciatum. Intereà ad ex-
tremum vsque ita integris sensibus perseue-
rauit (quemadmodum à Deo semper popo-
scerat) vt illa ipsa vespera, dato signo ad *Aue*
Maria, optimè illud pronuntiarit. Iam vnus
quadrans supra horam noctis transferat, cum
roganti Fratri Ludouico Bentio eius curam
gerenti, num aliquâ guttulâ aut stillâ non-
nihil refici placeret; respondit, *Expectate*
vnus alterum horæ quadrantem, ac tum ego
me reficiam. Atque ita prorsus fuit. Nec enim
plus quàm vnus quadrans effluxerat, cum
semper in ore & corde sanctissimum nomen
& Sanguinem Iesu Christi habens, & san-
ctissimam Trinitatem laudans, & S. Michaë-
lem Archangelum inuocans, ad ista verba,
Mitis atque festinus Christi Iesu tibi aspectum
appareat, vltima edens suspiria, vultu alaci,
& oculis in cælum versis, absque vllò hor-
rore aut vultus commutatione (qui spe-
ciem resplendentis potiùs quàm demortui
referebat) se in cælo refecturus è terris
excessit. Aderant omnes nostri, & felicem
ei transitum cum fletu & gemitu precaban-
tur. Excessit autem decimâ quartâ Iulij,
anno

anno M. DC. XIII. feriâ secundâ vesperi,
 sequi horâ noctis, die sancti Bonaventuræ,
 annum ingressus ætatis sexagesimum quin-
 tum, mensē vno & diebus viginti, annis qua-
 draginta à sua ad Deum conuersione, & vi-
 ginti tribus à Religionis fundatione.

CAPVT XIX.

*Concursus ad visendum Camilli serui Dei
 corpus. Eiusdem sepultura.*

Egressâ ad meliorem vitam Camilli Pa-
 tris nostri animâ, & filijs extinctum cha-
 ri Patris sui depositum respectantibus, quæ
 lingua satis expromere valeat, qui stilus di-
 gne exprimere, quàm densa doloris nubes
 omnium corda occuparit? quæ deinde li-
 quefacta & in amarissimos fletus resoluta,
 tam copiosè ab omnium oculis exundauit,
 vt verè appareret, illo extincto, ipsorum quo-
 que lucem vnâ extinctam esse, & Ducem
 amissum, & vno verbo, dilapsa & prostrata
 Religionis huius fortissima mœnia. Qui-
 dam sanè, audito eius obitu, tantam dolen-
 tes iacturam, inquietabant: *Mortuus est Pater
 pauperum. Iam vberem lugendi ac mœrendi
 causam de tanto damno habebunt pauperes.* Pa-
 ter Franciscus Dominicus Carmelitarum

R 4

Dis-